

27.4.1965

1. המו"פ עם שליחו המיוחד של ארה"ב היה קשה וממושך. כמה אתה רואה את הוצאותיו העיקריות?

תשובה

המלים "קשה וממושך" הן יחסיות ואינני יודע למה הכוונה. כל משא-ומתן דורש זמן וכרוך בהצעות ובתגובות נגד. הוצאות הן ראשית - קשירת יחסים דיפלומטיים; שנית - כידוע עזרה לגו גרמניה המערבית במקומה האחרונה בשטח הכספוני. בינתיים החליטה ממשלה בדרך להסתלק מאספקת נפט למה שהם קוראים בשם "אזורי פתיחות". בשיחות הוהו קוים למסגרת המשך הסיוע המערב גרמני לישראל: למי קוים אלא לא אצא ישראל מופסדה כמוצאה מן ההתמחויות האחרונות. דומה שאין צורך להסביר לקוראי "במחנה" את טעמי היענותנו להצעת הגרמנים להילומי שגרירים. ההצעה הזאת, בזמן שבאת, הנהיחה מכה נגדה-נא כל העולם, לפחשנות הערבית, ונלחה לעין כל את הבקיעים שלחיה הערבית דבר שיש לו חשיבות גם בענין החרם, למשל, וביחסים עם כמה מדינות אחרות. מלבד זאת, יש כלליה לגרמניה המערבית בשבילנו, כגורם בשוק המשותף באירופה ובקולט גם יחד. כינון שגרירות בין שתי המדינות יהן מסלול ואמצעי קבוע למגע סדיר בכל אותן הכעיות החיוניות המעסיקות אותנו.

2. האם אתה יכול למסור כבר כיום על מועד הקמת השגרירות בת"א ובבון, והאם יש מחשבות ראשונות, כי יהיה שגרירנו?

תשובה

מועדה פתיחת השגרירות הוא כיום ענין טכני בלבד, נראה שיש יהיה בקרוב. ביחסים בין מדינות אין זה מקובל להזכיר שמות של שגרירים כל זמן שלא טונו ולא הוסכמו רשמית על-ידי שתי הממשלות.

MEMORANDUM

TO: THE BOARD OF TRUSTEES

FROM: THE DEPARTMENT OF ECONOMICS

SUBJECT: [Illegible]

DATE: [Illegible]

[Illegible]

3. בידיעה על הקמת השגרירות הגרמנית נמטר, שמהיה זאת שגרירות גדולה, ושדגש מיוחד יושם בה על מעולות הסברה. האם יושמו דגשים מיוחדים גם בעבודה שגרירותנו בבון?

תשובה

על עבודה השגרירות הגרמנית יש לשאול את כמטלה בון. אשר לשגרירות שלנו, אני רוצה להמנות את השומת הלב לכך שהשיבות מהסברה בגרמניה הודגשה במיוחד בדיון שנערך על גרמניה לפני חדשים אחדים בכנסת.

4. מהי עמדתך, בנוכחותים הרבים אצלנו על השאלה, האם קיימת גרמניה אחרת?

תשובה

המיד הייתי בעמדה כי את יחסינו אל גרמניה ל נקבע למי מעשיה בחוזה. בקרב העם הגרמני היו ויש בוודאי אנשים שונים. בתקופת ליקוי המאורות בעם הגרמני השתלסו מכוונות השאול האטלים והמיטו קלון עולם עליהן ושואת עולם עלינו ועל האנושות כולה. גם אז היו בודאי בניס טובים בעם הגרמני כשם שגם כיום יש מן הסתם שרידים לנושאי העבר המחריד, אולם לא הם טאטיניס כיום את גרמניה. ענין אחר הוא שוררות יעברו וכאב השואה לא יימחה מלב העם היהודי.

5. האם אתה סבור, שלחץ מדיני של מעצמות המערב על מדינות ערב, יש לו סיכוי למנוע את ההטייה?

תשובה

מעצמות המערב חייבות לעשות כל מה שבידן כדי למנוע את ההטייה. אל תדרשו ממני להתבא. אני רוצה לקוות שהשכל הישר יגבר על יצר החתרנות.

6. האם מנוי ובטור עמנו למנוע את ההטייה, גם אם יוכרז שיש להשתמש בכוח לצורך זה?

תשובה

מניעה במימנו כמניעה בשטחנו תיחשב, ונעשה את כל הדרוש כדי לסכל מזימה כזאת.

7. לפני כשנה וחצי, בסכמך את שנה תשכ"ג, ציינת, בין השאר, כי "שנת תשכ"ג תירשם כשנת התקווה לתמורה. ייתכן וזכינו לחזות בשנה זו ראשית הבשלתם של תהליכים העשויים להביא בקרב הימים לשנויים ניכרים במצב העולם ובמצבנו". היה זה בסימן ההסכם על איסור חלקי של ניסויים גרעיניים ולפני רצת הנשיא קנדי מזה וחילומי האישים בצמרת בריה"מ מזה. כיצד השפיעו המאורעות שהחוללו בעולם מאז, על האופטימיות הזהירה לה נתת ביטוי בשעתו?

תשובה

בשארית אופטימיסט זהיר. לא תמיד התקדמות היא בקו ישר. יש עליות וירידות. אפשר לקוות שבסוף בדרך של "זיבזאגים" אפשר להגיע למטרה.

8. בתקופת האחרונה נראה היה, שהשבנו מספר השנים ביחסינו עם ארה"ב, אולם הומעלו עלינו גם לחצים, וכמה מבקשונינו לא מלאו. כיצד אהה רואה את יחדינו עם ארה"ב כיום?

תשובה

אני רוחה את הנטייה לראות לחץ בכל חילוקי דעות, בשום משא ומתן אין צד אחד יותא וכל משאלוחיו בידו. יחסינו עם ארה"ב טובים כשהיו ויש הסכמה מלאה בינינו ברוב הגדול של העניינים.

9. האם אהה סבור, שהמצב תבלתי מעודד של יחסינו עם בריה"מ, הנמשך כמעט ללא שינוי לטובה מזה שנים, נובע אך ורק מאינטרסים של בריה"מ במדינות ערב - או כפי שהדבר מוצג לעמים - גם מ"גורמים החלויים בנו"?

1947

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

תשובה

אינני סבור שיש מקום לניתוח מומבי מצדי על מניעת הטנימיים של ממסלה זרה. אמרתי לא פעם כי אנו חותרים לקראת שיפור היחסים עם ברי"הם. אני מוסיף לקוות כי ברי"ה"ם תשכיל לגלות הבנה לבעיותיהם החיוניות של העם היהודי ושל מדינת ישראל. מצדנו בודאי שאין מניעה לקידום היחסים ואנו מוסיפים לחזור לכך.

10. האם בענין הקשרים עם סין, יש להשאיר כיום, לדעתך, את הכדור בידי הסינים או שיש בדעתנו לנסות לנקוט בצעדים כלשהם משלנו, בנסיון ליצור עמם מגע?

תשובה

כידוע אנו חכרנו בממשלה הקיימת בסין. לצערנו לא נענינו עד כה בנסיונותינו לכונן יחסים הקינים עם טעמיה זו. איני יכול אלא להביע אכזבה על כך ומורת רוח על כי אישים סיניים רמי מעלה ראו לצאת בהכרזות עוינות לנו בנוסח שלישי ערב. אני מקווה כי עדיין לא נאמרה המלה האחרונה בענין זה.

11. האם יש לך תכניות לביקורים נוספים בחו"ל במקומה הקרובה?

תשובה

במקומה הקרובה - לא.

12. האם אתה בין המצדדים בשינויים בהסדרות, ואם כן - מהם הקיפריים שבהם?

תשובה

אמר פעם ברל כצנלסון כי ההסדרות איננה בנין לבנים אלא בנין אדם. בנין לבנים ייט וצומד כבנייתו, בנין אדם מתחדש מתוכו מדי יום ביומו מהוף היענות לתנאים ולצרכים חדשים. אין ספק כי רעיונו של ברל נכון גם כיום. דומה שהנהגת ההסדרות ערה לדבר ונעה בכיוון הנכון. אין לי ספק שביצוע המערך יגביר את כוח התחדשותה של ההסדרות.

13. במו"ט על המערך, דובר עד כה בעיקר על הצדדים הרעיוניים והארגוניים. האם אתה יכול לומר כבר כיום משהו, על הצורה בה אתה מתאר לעצמך את חלוקת התפקידים והנציגויות בתוך המערך?

תשובה

אשתמש בהזדמנות זו כדי לומר בכל הבהירות, כי עד כה לא היה כל דיון בעניינים פרסונאליים ובחלוקת התפקידים. החברים בתוך המוסדות הנבחרים והנהגות המפלגות יטעלו בכך כבוא הזמן.

14. קיבלת את הממשלה כמות שהיא. האם יש לך הכניזות לאחר הבחירות להוסיף משרדי ממשלה, או לשנות מבנה של משרדים.

תשובה

עוד חזון למועד.

15. האם התעורר להאריך במזנה הכנסה ל-5 שנים, ולהגדיל את מספר חברי הכנסה ל-150 ירדו טומיה מן המרק.

תשובה

הצעה אלה אינן עומדות כעה על המרק.

16. תוך כמה שנים, נגיע, לדעתך, לחינוך היכרני חינם?

תשובה

זאת היא הסוגיה. הזמן הדרוש לביצועה השלם כדי שנגיע לחינוך על יסודי לכל וחינם, ייקבע ע"י אפשרויותנו במאמצים ובכוח האדם. אנו נותנים לכך עדיפות ראשונה, מייד לאחר הבטחון. יצויין שכבר כיום נהנים יותר מ-30 אלף תלמידים מחינוך על-יסודי חינם, וזה יותר משליש תלמידי בתי הספר התכונניים ואלה הם דוקא הזקוקים לכך ביותר, מלבד הנחמים משכר למוך מודרג. אנו נמצאים בהחליף הגשמה החינוך העל-יסודי חינם.

24. The first part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee. The names are listed in alphabetical order and the addresses are given in full. The list is followed by a table of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

Table

The table is divided into two columns. The first column contains the names of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer. The second column contains the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

25. The second part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee. The names are listed in alphabetical order and the addresses are given in full. The list is followed by a table of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

Table

The table is divided into two columns. The first column contains the names of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer. The second column contains the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

26. The third part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee. The names are listed in alphabetical order and the addresses are given in full. The list is followed by a table of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

Table

The table is divided into two columns. The first column contains the names of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer. The second column contains the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

27. The fourth part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee. The names are listed in alphabetical order and the addresses are given in full. The list is followed by a table of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

Table

The table is divided into two columns. The first column contains the names of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer. The second column contains the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of secretary and treasurer.

17. אנו שומעים על מצוקה כספית קשה של מוסדות החינוך הגבוהה. השכניון מקבל רק חלק קטן מהפוגים אליו. מה ניתן לעשות, כדי לחקן מצב זה?

תשובה

המצוקה הכספית של מוסדות החינוך הגבוהה בארץ נובעת במידה רבה מפיחות מזרז. ברור לנו כי אנו זקוקים להגדלת מספר תלומדים בבתיספר גבוהים בעיקר בענפים שיש להם משמעות לגבי פיתוח הארץ. אולם לא הכסף יענה את הכל. זהו גם ענין של הכשרת צוות מורים חוקרים ועובדים. לכך אי אפשר לפתור בעיות אלה בין לילה. הממשלה מקציבה כיום כ-50 מיליון לירות לשנה למוסדות ההשכלה הגבוהה. ודאי שגם סכום זה יגדל בשנים הבאות אבל אין ספק כי גם הציבור ייתבע להשקיע מאמציו יותר מכפי שהוא עושה כיום, דוגמת מדינות אחרות. ועדת שרים נהמנחה לבדוק את בעיותיהם הכספיות של מוסדות החינוך הגבוהה.

18. איך אתה מתאר לעצמך את צורה תיחסים בין ישראל ליהודי הנולד בעתיד הרחוק, נניח בעוד 50 שנה?

תשובה

כדי להשיב על שאלה כזאת דרושים כמה נתונים שאינם יכולים להיות לנו מה יהיו מני הגולה היהודית בעתיד הרחוק? כמה מבניה, ואילו מהם, יעלו לארץ? עד לסוף המאה, ואולי עוד לפני כן, תמנה המדינה חמישה מיליון יהודים. אבל גם זה הלוי ביכולת העלייה והחלואה בריבוי הטבעי בארץ ובגולה, בתסונה הלאומי של הגולה, בתהליכי התבוללות ונישואי תערובת. מי יכול להסתכל מבעד למסך עבה של המישים שנה? אמר לפעול בכיוון גיבושו של העם היהודי ולכך מכוון המוסד החדש שהממשלה מקימה עתה יחד עם התנועה הציונית. באופן כללי אפשר לומר רק דבר אחד: העם היהודי השכיל לשמור על אחדותו בכל התמוכות ההיסטוריות. קיומה של מדינה יהודית במרכז חיינו והודעתו של העם מגבירה ומגביר זיקה זו.

19. השנה נשמעו דעות פסימיות - נוכח מצב היצוא - שהעצמאות הכלכלית עודנה רחוקה מאיחזנו, יותר משאנו סבורים. האם אהה שוהף לדעות אלה?

תשובה

אין כאן שאלה של אופטימיות ופסימיות. הדבר הלוי במידה מכרעה בכל אחד מאתנו. לפי ההערכה צפויות לנו עוד שנים אחדות של זרימת הון חד-צדדית. אם נדע לנצל שנים אלה, ובמקביל למצא ליבוא ההון הזה נדע לחסוך, לפמצם את העליה בצריכת הפרט, נגביר את היעילות ופריזן הייצור, נמנה השקעות לענפי יצוא ונבסס העשיות יצוא - נעמוד מאוששים על רגלינו כאשר יצטמצם יבוא ההון. ברבע זה אנו מרשים לעצמנו גידול צריכה בקצב שאין מושלו בעולט, בלי שנוכל להחפאר מגידול ראוי בחקופה ובפריזן. והדברים אינם אמורים רק במועל בחרושת, אלא בכל אחד מאתנו. האומנם נגזר שעם חכם ונבון כשלנו יכיר במצבו רק בלהץ משבריים? אסור שיבוא לידי כך ויותר לי להיות אופטימי לגבי נכונותו של הציבור לעשות את הדרוש.

20. טוב פרצו אצלנו שביחות, ומושמעים איומים בשביתות. האם אהה מצוד בהנהגת בוררות חובה?

תשובה

טוב שהשאלה הזאת נשאלה אחרי השאלה הקודמת. באשר לשרותי המדינה והציבור שבהם אין מעביד המנצל בעצמו, יש צורך בהסדר זה או אחר. הייתי רוצה להנהיל חכרה זו לכל חברי במפלגתי ובמפלגות מועלים אחרות, שיעשה הדבר על דעתם. השנה האחרונה הוכיחה שאין לקיים עוד את מצב הזמנים הקיים, של שביתות נגד הציבור. השביתות אצלנו מאפיינות את הגל האחרון לא באו מתוך מצוקה אלא מתוך הרגשת רווחה, מתוך רצון לקחת יותר בלי להח יותר. דבר זה חסור במיוחד כשהוא פוגע בשרותים החיוניים ביותר.

21. האם אתה סבור, שעם הרוויה ברבים מענפי החקלאות, ניתן לדבר על מיום עידן החתיישוב החקלאית וכי בעתיד לא יהיה עוד מקום להקמת ישובים חקלאיים חדשים בקנה מידה גדול?

תשובה

מבחינה היסטורית היתה זהות בין שיבת האדם לעבודת האדמה לבין שיבת העט למולדתו. מקומה המרכזי של החקלאות בבניין האדם והאדמה עומד בעינו. המשך המפתוח החקלאי הוא יהיה מותנה גם להבא במיגבלות הפסיות כגון כמות המים, ובכושר הקליטה של השוק בארץ ובחו"ל. לגבי המגבלות הפיסיות אני הדור תקנה שהמחקה מי הים תכיא עמה ברבות הימים פחרון למצוקת המים ותפתח תקופה חדשה בחקלאות שלנו. אשר לצרכי השוק יש לצפות לדרישה מוגברת עקב גידול האוכלוסיה. עלינו לגלות כל אמצעי כל אפשרות והמשך החתיישוב החקלאית, ודווקא עתה אנו עומדים בעיצומם של מפעלים חשובים בשטח זה.

27.4.1965

1. המו"ס עם שליחו המיוחד של ארהארד היה קשה וממושך. במה אתה רואה את הוצאותיו העיקריות?

תשובה

המליט "קשה וממושך" הן יחסיות ואינני יודע למה הכוונה. כל מטא-ומתן דורש זמן וכרוך בהצעות/בהצעות נגד. הוצאות הן: ראשית - קשירת יחסים דיפלומטיים; שנית - כידוע עזרה לנו גרמניה המערבית בחקירת האחרונה בשטח הכספוני. בינתיים החליטה ממשלה בון להסתלק מאספקת נשק למה שהם קוראים בשם "אזורי מתיחות". בשיחות הוהנן קוים למסגרת המשך הסיוע המערב גרמני לישראל: לפי קוים אלא לא הבא ישראל מופסדת כמוצאה מן ההתפתחויות האחרונות. דומה שאין צורך להטביר לקוראי "במחנה" את טעמי היענותנו להצעת הגרמנים להילומי שגרירים. התצעה תזאת, בזמן שבאה, הנוחיתת מכה נבדה-נה כל העולם, למחשבות הערבית, ונלחתה לעין כל את הכקיעים שלהזית הקרבית דבר איש לו השיבות גם בענין הארס, למסל, וביחסים עם כמה מדינות אחרות. מלבד זאת, יש כללית לגרמניה המערבית בשבילנו, כגורם בשוק המשותף באירופה ובעולם גם יחד. כינון שגרירויות בין שתי המדינות יהן מסלול ואמצעי קבוע למגע סדיר בכל אופן הבעיות החיוניות המעסיקות אותנו.

2. האם אתה יכול למסור כבר כיום על מועד הקמת השגרירויות בה"א ובבון, והאם יש מחשבות ראשונות, מי יהיה שגרירנו?

תשובה

מועדה מתיחת השגרירויות הוא כיום ענין טכני בלבד, כראה שגם יהיה בקרוב. ביחסים בין מדינות אין זה מקובל להזכיר שמות של שגרירים כל זמן שלא מוכנו ולא הוסכמו רשמית על-ידי שתי הממשלות.

3. בידיעות על הקמת השבירות הגרמניה נמסר, שתהיה זאת שבירות גדולה, ושדגש מיוחד יושט בה על פעולות הסברה. האם יושמו דגשים מיוחדים גם בעבודת שבירותנו בבוץ?

תשובה

על עבודת השבירות הגרמנית יש לשאול את ממשלת בוץ. אסד לשבירות שלנו, אני רוצה להמנות את השומת הלב לכך שהשיבות הפסברה בגרמניה הודגשה במיוחד בדיון שנערך על גרמניה לפני חרשים אחדים בכנסת.

4. מהי עמדתך, כנדיכוחים חרשים אצלנו על השאלה, האם קיימת גרמניה אחרת?

תשובה

המיד הייתי בעמדה כי את יחסינו אל גרמניה א נקבע למי מעשיה בהורה. בקרב העם הגרמני היו ויש כוודאי אנשים טובים. בחקופת ליקוי המאורות בעם הגרמני השתלמו מכוחות השאול האפלים והמיסון טלון עולם עליהן ושואת עולם עלינו ועל האנושות כולה. גם אז היו כוודאי בנים טובים בעם הגרמני כסם שגם כיום יש מן המתם שדידים לנושאי העבר המהריד, אולם לא הם מאשיינים כיום את גרמניה. ענין אחר הוא שדורות יעברו וכאב השואה לא ייסחה מלב העם היהודי.

5. האם אחת סבור, סלהן מדיני של מעצמות המערב על מדינות ערב, יש לו סיכוי למנוע את החטייה?

תשובה

מעצמות המערב תייבות לעשות כל מה שבידן כדי למנוע את החטייה. אל חדרשו ממני להתנבא. אני רוצה לקוות שהשכל הישר יבבר על יצר ההגירות.

6. האם מנוי וגמור עמנו למנוע את החטייה, גם אם יוברר שיש להשתמש בכוח לצורך זה?

תשובה

מניעה במימנו כמניעה בשטחנו תישב, ונעשה את כל הדרוש כדי לסכל מדימה כזאת.

7. לפני כשנה וחצי, בסכמך את שנת תשכ"ג, ציינת, בין השאר, כי "שנת תשכ"ג הירשט כשנת הקווה להמורה. ייתכן וזכינו לחזרה בשנה זו ראשית הבטחתם של ההליכים העשויים להביא בקרב הימים לסינויים ניכרים במצב העולם ובמצבנו".
היה זה בסימן ההסכם על איסור חלקי של ניסויים גרעיניים ולפני רצח הנשיא קנדי מזה וחילופי האישים בצמרת בריה"מ מזה. כיצד השמיעו המאורעות שהתחוללו בעולם מאז, על האופטימיות הזהירה לה נחת בימיו בשעתו?

תשובה

כטארת אופטימיסט זהיר. לא המיד ההתקדמות היא בקו ישר. יש עליות וירידות. אפשר לקוות שגם בדרך של "זיגזאגים" אפשר להגיע למטרה.

8. בחקופה האחרונה נראה היה, שהשגנו מספר השנים ביחסינו עם ארה"ב, אולם הופעלו עלינו גם לחצים, וכמה מבקשותינו לא מלאו. כיצד אהה רואה את יחדינו עם ארה"ב כיום?

תשובה

אני דוחה את הנטייה לראות לתך בכל חילוקי דעות, בשום משא ומתן אין צד אחד יותר וכל משאלותיו בידו. יחסינו עם ארה"ב טובים כשהיו ויש הסכמה מלאה בינינו ברוב הגדול של העניינים.

9. האם אהה סבור, שהמצב הבלתי מעודד של יחסינו עם בריה"מ, הנמשך כמעט ללא שינוי לטובה מזה שנים, נובע אך ורק מאינטרסים של בריה"מ במדינות ערב - או כפי שהדבר מוצג לעתים - גם מ"גורמים החלויים בנו"?

1. The first part of the document is a letter from the

author to the editor of the journal, dated 1954.

The letter discusses the author's interest in the

subject and the reasons for writing the paper.

The author states that the paper is a preliminary

report on the results of his research.

The author expresses his hope that the paper will

be of interest to the readers of the journal.

The author concludes the letter with a polite

request for the editor's consideration of the

paper for publication.

The author signs the letter as follows:

Yours faithfully,

[Signature]

[Address]

[City]

[Country]

[Date]

[Page number]

[Volume number]

[Issue number]

[Year]

[Page number]

תשובה

אינני סבור שיש מקום לניתוח פומבי מצדי על מניעה הסנימית של ממסלה זרה. אמרת לא פעם כי אנו חותרים לקראת שיפור היחסים עם ברי"הם. אני מוסיף לקוות כי ברי"ה"ם תשכיל לגלות הכנה לבעיותיהם החינוכיות של העם היהודי ושל מדינת ישראל. מצדנו בודאי שאין מניעה לקידום היחסים ואנו מוכנים לחזור לכך.

10. האם בענין הקשרים עם סין, יש להשאיר כיום, לדעתך, את הכדור בידי הסינים או שיש בדעתנו לבסות לנקוט בצעדים כלשהם משלנו, בנסיגון ליצור עמם מצע?

תשובה

כידוע אנו הכרנו בממשלה הקיימת בסין. לצערנו לא נענינו עד כה בנסיגנותינו לכונן יחסים קיימים עם מעצמה זו. אינני יכול אלא להביע אכזבה על כך וסורה רוח על כי אישים סיניים רמי מעלה ראו לצאת בתכרזות עוינות לנו בנוסח שליטי ערב. אני מקוה כי עדיין לא נאמרה המלה האחרונה בענין זה.

11. האם יש לך הכניות לביקורים נוספים בחו"ל בתקופת הקרובה?

תשובה

בתקופת הקרובה - לא.

12. האם אתה בין המצדדים בשינויים בהסתדרות, ואם כן - מהם העיקריים שבהם?

תשובה

אמר פעם ברל כצנלסון כי ההסתדרות איננה בנין לבנים אלא בנין אדם. בנין לבנים קיים ועומד בבנייתה, בנין אדם מהחדש מתוכו מדי יום ביומו מתוף היענות לתנאים ולצרכים חדשים. אין ספק כי רעיונו של ברל נכון גם כיום. דומה שהנהגת ההסתדרות ערה לדבר ונקה בכיוון הנכון. אין לי ספק שביצוע המערך יגביר את כוח החדשותה של ההסתדרות.

13. במו"ם על המערך, דובר עד כה בעיקר על הצדדים הרעיוניים והארגוניים. האם אתה יכול לומר כבר כיום משהו, על הצורה בה אתה מתאר לעצמך את חלוקת התפקידים והנציגויות בתוך המערך?

תשובה

אשתמש בהזדמנות זו כדי לומר בכל הבהירות, כי עד כה לא היה כל דיון בעניינים פרסונאליים ובחלוקת התפקידים. החברים בתוך המוסדות הנבחרים והנהגות המפלגות יטפלו בכך בבוא הזמן.

14. קיבלת את הממשלה כמות שהיא. האם יש לך תכניות לאחר הבחירות להוסיף משרדי ממשלה, או לשנות מבנה של משרדים.

תשובה

עוד הזון לפועד.

15. האם התצעות להאריך כפונת הכנסה ל-5 שנים, ולהגדיל את מספר חברי הכנסה ל-150 ירדו סופית מן המרק.

תשובה

הצעות אלה אינן עומדות כעת על המרק.

16. תוך כמה שנים, נגיע, לדעתך, לחינוך היכוני הינטי?

תשובה

זאת היא המטרה. הזמן הדרוש לביצועה השלם כדי שנגיע לחינוך על יסודי לכל וחינוך, ייקבע ע"י אמריותוהנו במאמצים ובכוח האדם. אנו נוחנים לכך עדימות ראשונה, מייד לאחר הבטחון. יצויין שכבר כיום נהנים יותר מ-30 אלף תלמידים מחינוך על-יסודי הינטי, וזה יותר משליש תלמידי בתי הספר ההיכוניים ואלה הם דוקא הזקוקים לכך ביותר, מלבד הנמנים מסכר לסוד מודרג. אנו נמצאים בתהליך הבשמת החינוך העל-יסודי הינטי.

17. אנו שומעים על מצוקה כספית קשה של מוסדות החינוך הגבוהה.
הטכניון מקבל רק חלק קטן מהמונים אליו. מה ניתן לעשות, כדי
להקן מצב זה?

תשובה

המצוקה הכספית של מוסדות החינוך הגבוהה בארץ נובעת במידה רבה
מפיתוח מזורז. ברור לנו כי אנו זקוקים להגדלה מסמך הלומדים
בתיספור גבוהים בעיקר בענפים שיש להם משמעות לגבי פיתוח הארץ.
אולם לא הכסף יענה את הכל. זהו גם ענין של הכשרה צוות מורים
חוקרים ועובדים. לכן אי אפשר לפתור בעיות אלה בין לילה. הממשלה
מקציבה כיום כ-50 מיליון לירות לשנה למוסדות ההשכלה הגבוהה.
ודאי שגם סכום זה יגדל בשנים הבאות אבל אין ספק כי גם הציבור
ייתבע להשקיע מאמציו יותר מכפי שהוא עושה כיום, דוגמה מדינת
אחרות. ועדת שרים בתמנתה לבדוק את בעיותיהם הכספיות של מוסדות
החינוך הגבוהה.

18. איך אחת מתאר לעצמן את צורת היחסים בין ישראל ליחודי הנולד
בעתיד הרחוק, נניח בעוד 50 שנה?

תשובה

כדי לחשוב על שאלה כזאת דרושים כמה נתונים שאינם יכולים להיות
לנו: מה יהיו מני הנולד היהודית בעתיד הרחוק? כמה מבניה, ואילו
מהם, יעלו לארץ? עד לסוף המאה, ואולי עוד לפני כן, תמנה המדינה
המישה מיליון יהודים. אבל גם זה תלוי ביכולת העלייה וההלוואה
בריבוי הטבעי בארץ ובנולדה, בחסונה הלאומי של הנולדה, בתחליכי
התבוללות ונשואי חפרוכת. מי יכול להסתכל מבעד למסך עבה של
המישים שנה? אפשר למעול בכיוון גיבושו של העם היהודי ולכך סכוון
המוסד החדש שהממשלה מקימה עתה יחד עם התנועה הציונית.
באופן כללי אפשר לומר רק דבר אחד: העם היהודי הסביל לשמור על
אחרותו בכל החפוכה ההיסטורית. קיומה של מדינה יהודית במרכז
חיינו והודעתו של העם מגבירה ותגביר זיקה זו.

19. השנה נשמעו דעות פסימיות - נוכח מצב היצוא - שהעצמאות הכלכלית עורגה רחוקה מאיתנו, יותר משאנו סבורים. האם אתה שותף לדעות אלה?

השובה

אין כאן שאלה של אופטימיות ופסימיות. הדבר תלוי במידה מרעה בכל אחד מאתנו. לפי ההערכה צפויות לנו עוד שנים אחדות של זרימת הון חד-צדדית. אם נדע לנצל שנים אלה, ובמקביל למאמץ ליבוא החוץ הזה נדע לחסוך, למצטט את העלייה בצריכת השרט, נגביר את היעילות ופיריון הייצור, נמנה השקעות לענפי יצוא ונבסס תקשורת יצוא - נעמוד מאוששים על רגלינו כאשר יצטמצם יבוא החוץ. ברבע זה אנו מרשים לעצמנו גידול צריכה בקצב שאין מושלו בעולם, בלי שנוכל להתפאר מגידול ראוי בתקופה ובפיריון. והדברים אינם אמורים רק בפועל בהרושה, אלא בכל אחד מאתנו. האומנם נבזר טעם חכם ונבון כשלנו יכיר במצבו רק בלחץ משבריים? אסור שיבוא לידי כך וסותר לי להיות אופטימי לבני נכונותו של הציבור לעשות את הדרוש.

20. טוב פרצו אצלנו שביחות, ומושקעים איומים בשביחות. האם אתה מצדד בהנהגה כזו? חובת?

השובה

טוב שהשאלה הזאת נשאלה אחרי השאלה הקודמת. כאשר לשרותי המדינה והציבור שבהם אין מעכיד המנצל בעצמו, יש צורך בהסדר זה או אחר. הייתי רוצה להנחיל הכרה זו לכל חברי במפלגתי ובמפלגות פועלים אחרות, שיעשה הדבר על דעתם. השנה האחרונה הוכיחה שאין לקיים עוד את מצב הזמנים הקיים, של שביחות נגד הציבור. השכיחות אצלנו מאפיינות את הגל האחרון לא באו מתוך מצוקה אלא מתוך הרגשת רווחה, מתוך רצון לקחת יותר בלי לתת יותר. דבר זה חמור במיוחד בשווא מוגע בשרותים החיוניים ביותר.

21. האם אתה סבור, שעם הירווייה ברבים מענפי החקלאות, ניהן לדבר על מיום עידן החתיישובות החקלאית וכי בעתיד לא יהיה עוד מקום להקמת ישובים חקלאיים חדשים בקנה מידה גדול?

תשובה

מבחינה היסטורית היה זהוה בין שיבת האדם לעבודת האדמה לבין שיבת העם לפולדתו. מקומה המרכזי של החקלאות בבניין האדם והאדמה עומד בעינו. המשך הפחתות החקלאי הוא יהיה מותנה גם להבא במצבנות הפסיות כגון כמות המים, ובכוסר הקליטה של חסוק בארץ ובחז"ל. לגבי המצבנות הפסיות אני חדור הקות שהמחקה מי היס הביא עמה ברבות הימים פהרון למצוקת המים ופחתת תקומה חדשה בחקלאות שלנו. אשר לצרכי חסוק יש לצפות לדרישה מוגברת עקב גידול האוכלוסיה. עלינו לגלות כל אמצעי כל אפשרות והמשך החתיישובות החקלאית, ודווקא עתה אנו עומדים בקיצומים של מפעלים חשובים בשטח זה.

27.4.1965

1. המו"מ עם שליחו המיוחד של ארה"ב היה קשה וממושך. כמה אתה רואה את תוצאותיו העיקריות?

תשובה

המלים "קשה וממושך" הן יחסיות ואינני יודע כמה הכוונה. כל טעם-ומתן יורש זמן וכרוך בתצורה ובתצורה נגד. התוצאה הן ראשית - קטירה יחסית דיפלומטיים; שנית - כידוע קורה לנו גרמניה המערבית בהקופה האחרונה בשם הבחורני. בינתיים החליטה ממשלת בון להסתלק מאספקת נשק למה שהם קוראים בשם "אזורי מתיחות". כשיחות הוחזו קודם למסגרת המטן הסיוע המערב גרמני לישראל; לפי קודם אלא לא הצא ישראל מופסדת כתוצאה מן ההתפתחויות האחרונות. דומה שאין צורך להסביר לקוראי "במחנה" את טעמי היענותנו להצעה הגרמנית להילוחי שבירים. ההצעה הזאת, בזמן שבאה, הנחיתה מכה נגדה-נא כל העולם, לטחטחנה הערבית, ונילחה לעין כל את הבקיעים שלהזיה הערבית דבר שיש לו הסיבות גם בענין התרם, למשל, וביחסים עם כמה מדינות אחרות. מלבד זאת, יש כלליה לגרמניה המערבית בטבילנו, בגורם בשוק המשותף באירופה ובעולם גם יחד. כינון שביריות בין שתי המדינות יתן מסלול דאמנטי קבוע למגע מדין בכל אותן הבעיות החיוניות המעסיקות אותנו.

2. האם אתה יכול למסור כבר כיום על מועד הקמת השביריות בה"א ובבון, והאם יש מחשבות דאשונות, מי יהיה שביריות?

תשובה

מועדה נתייחס השביריות הוא כיום ענין טכני בלבד, נראה שיש יהיה בקרוב. ביחסים בין מדינות אין זה מקובל להזכיר שמה של שביריות כל זמן שלא מוצו ולא הוסכמו רשמית על-ידי שתי הממשלות.

3. בידיעות על הקמת השגרירות הגרמנית במסר, שתהיה זאת שגרירות גדולה, ולדגש ביותר יושם בה על פעולות הסברה. האם יושמו דגשים מיוחדים גם בעבודה שגרירותנו בבוון?

תשובה

על עבודה השגרירות הגרמנית יש לשאול את ממשלת בוון. אשר לשגרירות שלנו, אני רואה להטנות את השופת הלב לכך שחשיבות הסברה בגרמניה הודגשה במיוחד בדיון שנערך על גרמניה לפני חדשים אחדים במנסת.

4. מהי עמדתך, בוויכוחים הרבים אצלנו על השאלה, האם קיימת גרמניה אחת?

תשובה

המיד הייתי בעמדה כי את יחסינו אל גרמניה א נקבע לפי מעשיה בהווה. בקרב העם הגרמני היו ויש בוודאי אנשים שונים. בתקופת ליקודי המאורות בעם הגרמני השתלטו מכותות השאל האפלים והכיסו קלון עולם עליהן ושואה עולם עלינו ועל האנושנות כולה. גם אז הינו כוודאי בנים טובים בעם הגרמני כשם שגם כיום יש מן הסתם שרידים לגוסיאלי העכו המחריד, אולם לא הם מאפיינים כיום את גרמניה. ענין אחר הוא שדורות יעברו וכאב השואה לא יימחה מלב העם היהודי.

5. האם אתה סבור, שלאחז מדיני של מעצמות המערב על מדינות ערב, יש לו סיכוי למנוע את החטייתה?

תשובה

מעצמות המערב חייבות לעשות כל מה שבידין כדי למנוע את החטייה. אל תדרשו ממני להתנבא. אני רוצה לקוות שהשכל הישר יגבר על יצר ההתגרות.

6. האם מנוי ובמור עמנו למנוע את החטייה, גם אם יוגדרו שיש להשתמש בכוח לצורך זה?

תשובה

מגיעה כמיטנו כמגיעה בשחוננו תיחשב, ובעתה את כל הדיורש כדי לסכל מזימה כזאת.

7. לפני כשנה וחצי, בסכמך את שנת השכ"ג, ציינת, בין השאר, כי "שנת השכ"ג תירשם משנת החקוזה לחמורה. ייתכן וזכינו לחזות בשנה זו ראשית הבשלתם של החליכים העשויים להביא בקרב הימים לשינויים ניכרים במצב העולם ובמצבנו".
היה זה בסימן ההסכם על איסור חלקי של ניסויים גרעיניים ולפני רצח הנשיא קנדי מזה וחילומי האישים בצמרת בריה"מ מזה. כיצד השפיעו המאורעות שהתחוללו בעולם מאז, על האופטימיות שהזירה לה נתה ביטוי בשעתך?

תשובה

נשארתי אופטימיסט זהיר. לא תמיד ההקדמות היא בקו ישר. יש עליות וירידות. אפשר לקוות שגם בדרך של "זיגזאגים" אפשר להגיע למטרה.

8. בתקופה האחרונה נראה היה, שהשבנו מספר השנים ביחסינו עם ארה"ב, אולם הופעלו עלינו גם לחצים, וכמה מבקשותינו לא מלאו. כיצד אתה רואה את יחדינו עם ארה"ב כיום?

תשובה

אני דוחה את הנטייה לראות לחץ בכל חילוקי דעות, בשום טעם ומתן איך צד אחד יותא וכל משאלותיו בידו. יחסינו עם ארה"ב טובים כשהיו ויש הסכמה מלאה בינינו ברוב הגדול של העניינים.

9. האם אתה סבור, שהמצב הבלתי מעודד של יחסינו עם בריה"מ, הנמשך כמעט ללא שינוי לטובה מזה שנים, נובע אך ורק מאיגטרסים של בריה"מ כמדינות ערב - או כפי שהדבר מוצג לעתים - גם מ"גורמים התלניים בנו"?

תשובה

אינני סבור שיש מקום לניתוח פומבי מצדו של מניקה המנימיים של ממסלה זרה. אמרתי לא פעם כי אנו חותרים לקראת שיפור היחסים עם ברי"ה. אני מוסיף לקוות כי ברי"ה תשכיל לגלות הבנה לבעיותיהם החיוניות של העם היהודי ושל מדינת ישראל. מצדנו בודאי שאין מניעה לקידום היחסים ואנו מוסימים להתור לכך.

10. האם בענין הקשרים עם סין, יש להשאיר כיום, לדעתך, את הכדור בידי הסוויטים או שיש בדעתנו לנסות לנקוט בצעדים בלשתי מסלנו, בנסיון ליצור עמם קשר?

תשובה

כידוע אנו החרנו בממשלה הקיימת בסין. לא צעדינו לא נענינו עד כה בנסיונותינו לכונן יחסים קיימים עם מעצמה זו. אינני יכול אלא להביע אכזבה על כך ומורה רוח על כי אישים סיניים רמי מעלה ראו לצאת בהכרזות עוינות לנו בנושא שליטי ערב. אני מקוה כי עדיין לא נאמרה המלה האחרונה בענין זה.

11. האם יש לך הכניות לביקורים נוספים בחו"ל בתקופת הקרובות?

תשובה

בתקופת הקרובות - לא.

12. האם אתה בין המצדדים בשינויים בהסדרות, ואם כן - מהם העיקריים שבהם?

תשובה

אמר פעם ברל כצנלסון כי ההסדרות איננה בנין לכניס אלא בנין אדם. בנין לבנים קיים ועומד בבנייתה, בנין אדם מתחדש מתוכו מדי יום ביומו מתוך היענות להנאים ולצרכים חדשים. אין ספק כי רעיונו של ברל נכון גם כיום. דומה שהנהגת ההסדרות ערה לדבר ונעה בכיוון הנכון. אין לי ספק שביצוע המערך יגביר את כוח התחדשותה של ההסדרות.

13. במו"מ על המערך, דובר עד כה בעיקר על הצדדים הרעיוניים והארגוניים. האם אתה יכול לומר כבר כיום משהו, על הצורה בה אתה מתאר לעצמך את חלוקת התפקידים והנציגויות בתוך המערך?

תשובה

אשתמש בהזדמנות זו כדי לומר בכל הבהירות, כי עד כה לא היה כל דיון בעניינים פרסונאליים ובחלוקת התפקידים. החברים בתוך המוסדות הנבחרים והנהגות המפלגות יטפלו בכך בבוא הזמן.

14. קיבלת את המסמלה כמות שהיא. האם יש לך הכניות לאחר הבחירות להוסיף משרדי מסמלה, או לשנות מבנה של משרדים.

תשובה

עוד הזון למועד.

15. האם ההצעות לתאריך כפונת הכנסת ל-5 שנים, ולהגדיל את מספר חברי הכנסת ל-150 ירדו סופית מן הפרק.

תשובה

הצעות אלה אינן עומדות בעה על הפרק.

16. הוך כמה שנים, נביע, לדעתך, לחינוך היכוני הינם?

תשובה

זאת היא המנסה. הזמן הדרוש לביצועה השלם כדי שביע לחינוך על יסודי לכל וחינם, ייקבע ע"י אפשרויותנו במשאבים ובכוח האדם. אנו גותנים לכך עדיפות ראשונה, מייד לאחר הכסתון. יבויין שכבר כיום נחנים יותר מ-30 אלף תלמידים מחינוך על-יסודי הינם, וזה יותר משליש תלמידי בתי הספר המיכוניים ואלה הם דוקא הזקוקים לכך ביותר, מלבד הנחנים משכר למוד מודרג. אנו נמצאים בהחליך הנסמת החינוך העל-יסודי הינם.

17. אנו יומעים על מצוקה כספית קשה של מוסדות החינוך הגבוה. הטכניון מקבל רק חלק קטן מהמונים אליו. מה ניתן לעשות, כדי לתקן מצב זה?

השבה

המצוקה הכספית של מוסדות החינוך הגבוה בארץ נובעת במידה רבה מפיחוח מזורז. ברור לנו כי אנו זקוקים להנדל"ח מסוג הלומדים בבתי-ספר גבוהים בעיקר בענפים שיש להם משמעות לגבי עיתוח הארץ. אולם לא הכסף יענה את הכל. זהו גם ענין של הכשרה צוות מורים חוקרים ועובדים. לכן אי אפשר לפתור בעיות אלה בין לילה. הממשלה מקציבה כיום כ-50 מיליון לירות לשנה למוסדות ההשכלה הגבוהה. ודאי שגם סכום זה יגדל בשנים הבאות אבל אין ספק כי גם הציבור יתבקש להשקיע טאמצינו יותר מכפי שהוא עושה כיום, דוגמה מדינת אחרות. ועדה שרים נחמנחה לבדוק את בעיותיהם הכספיות של מוסדות החינוך הגבוה.

18. איך אתה מתאר לעצמך את צורת היחסים בין ישראל ליהודי הנולד בעתיד הרחוק, נניח בעוד 50 שנה?

השבה

כדי להשיב על שאלה כזאת דרושים כמה נתונים שאינם יכולים להיות לנו: מה יהיו פני הגולה היהודית בעתיד הרחוק? כמה מבניה, ואילו מהם, יעלו לארץ? עד לסוף המאה, ואולי עוד לפני כן, תמנה המדינה המישה מיליון יהודים. אבל גם זה הלוי ביכולת העלייה וההלוואה בריבוי הטבעי בארץ ובגולה, בחסונה הלאומי של הגולה, בתהליכי התכוללות ובשיטות הערוכה. מי יכול להסתכל מבעד למסך עבה של מיישים שנה? אפשר לפעול בכיוון ביבושו של העם היהודי ולכנן מכוון המוסד החדש שהממשלה מקימה עתה יחד עם התנועה הציונית. באומץ כללי אפשר לומר רק דבר אחד: העם היהודי השכיל לשמור על אחדותו בכל החסוכות ההיסטוריות. קיומה של מדינה יהודית במרכז חיינו והודעתו של העם מבבירה ותגביר זיקה זו.

19. השנה נשמעו דעות פסימיות - נוכח מצב היבוא - שהצטמצמה הכלכלית עודנה רחוקה מאיחוד, יותר משאנו סבורים. האם אתה שותף לדעות אלה?

תשובה

אין כאן שאלה של אופטימיות ופסימיות. הדבר תלוי במידה מדידה בכל אחד מאתנו. לפי ההערכה צפויות לנו עוד שנים אחדות של זרימה הון חד-צדדית. אם נדע לבצל שנים אלה, ובמקביל למצב ליבוא ההון הזה נדע לחסוך, למצב את העליה בצריכת המדינה, נצביר את היעילות ומריון הייבוא, כמנה השקעות לענפי יבוא ונבטט תעשיות יבוא - נעמוד מאושרים על רגלינו כאשר יצטמצם יבוא ההון. ברגע זה אנו מרשים לעצמנו גידול צריכה בקצב שאין מושלו בעולם, בלי שנוכל להתמודד מגידול ראוי בהקופה ובמרידן. והדברים אינם אמורים רק במועל בתרומה, אלא בכל אחד מאתנו. האומנם נגזר שעם חכם ונבון כשלנו יכיר במצבו רק בלחץ משכרית? אסור שיבוא לידי כך ומותר לי להיות אופטימי לגבי נכונותו של הציבור לעשות את הדרוש.

20. שוב פרצו אצלנו שביתות, ופוטמעים איומים בשביתות. האם אתה מצדד בהנהגה בודדות חובה?

תשובה

טוב שהשאלה הזאת נשאלה אחרי השאלה הקודמת. באשר לשרותי המדינה והציבור שבהם אין מעביד המנצל בעצמו, יש צורך בהסדר זה או אחר. הייתי רוצה להגחיל הכרה זו לכל חברי במפלגתי ובמפלגות פועלים אחרות, שייקשה הדבר על דעתם. השנה האחרונה הוכיחה שאין לקיים עוד את מצב הזמנים הקיים, של שביתות נגד הציבור. השביתות אצלנו טאמיינות את הגל האחרון לא באו מתוך סגוקה אלא מתוך הרגשת רוחה, מתוך רצון לקחת יותר בלי יותר. דבר זה חסור במיוחד כשהוא מוגע בשרותים החיוניים ביותר.

21. האם אתה סבור, שעם הרווייה ברבים מענפי החקלאות, ניתן לדבר על סיום עידן ההתיישבות החקלאית וכי בעתיד לא יהיה עוד מקום להקמה ישובים חקלאיים חדשים בקנה מידה גדול?

תשובה

מבחינה היסטורית היתה זהות בין שיבת האדם לעבודת האדמה לבין שיבת העם למולדתו. מקומה המרכזי של החקלאות בבניין האדם והאדמה עומד בעינו. המשך המפתוח החקלאי הוא יהיה מומנה גם להבא במיגבלות המסיות בגוף כמות המים, ובכיוון הקליטה של השוק בארץ ובחו"ל. לגבי המגבלות המיסיות אני חדור תקוח שהתקת מי הים הכיא עמה ברבות הימים סחרון למצוקת המים ותמהה תקומה חדשה בחקלאות שלנו. אשר לצרכי השוק יש לצפות לדרישה מוגברת עקב גידול האוכלוסיה. עלינו לגלות כל אמצעי כל אפשרות והמשך ההתיישבות החקלאית, ודווקא עתה אנו עומדים בעיצומם של מפעלים חשובים בשטח זה.

25

נסח סופי

ג' אדר ב'

שאלות ותשובות ראש המטלה נגד הממונן ליום העצמאות תשכ"ה

27.5.1965

1. המ"מ עם שליחו המיוחד של ארתור היה קשה ובמוטן. כמה אתה רואה את תוצאותיו מעיקריות?

תשובה

המליט "קשה ובמוטן" הן יחסיות ואינני יודע למה הכוונה. כל טעם-זמן דורש זמן וכרוך בהצעות ובהצעות נגד. התוצאות הן: ראשית - קשירת יחסים דיפלומטיים; שניה - כידוע קורה לנו גרמניה המערבית בתקופה האחרונה בשטח הבטחוני. בינתיים הוליסה מטולה בון להסתלק מאמפק נשק למה שהם קוראים בשם "אזורי מתיחות".

בשיחות הוחמו קוים למסגרת המנך הסיוע המערב גרמני לישראל; לפי קוים אלה לא תצא ישראל מופסדת כתוצאה מן ההתפתחויות האחרונות. דומה שאין צורך להסביר לקוראי "במחנה" את טעמי היענותנו להצעה הגרמנית לחילופי שבירים. ההצעה הזאת, בזמן שבאה, הנחיתה טכה נגדה-נא כל הקולט, למחשבות הערבית, ובילתה לעין כל את הבקיעים פלחזית הערבית דבר שיש לו חשיבות גם בענין החרט, לסל, וביחסים עם כמה מדינות אחרות. מלבד זאת, יש כליות לגרמניה המערבית בטכילנו, כגורם כשוק המשותף באירופה ובקולט גם יחד. כיגון שבירים בין שתי המדינות יתן מסלול ואמצעי קבוע למנע סדיר בכל אותן הבעיות החיוניות המעסיקות אותנו.

2. האם אתה יכול למסור כבר פיוס על סודע הקמת הטגרידיות במ"א ובבון, והאם יש פאטנות ראשונות, מי יהיה טגרידנו?

תשובה

סודע פתיחה הטגרידיות הוא כיום ענין טכני בלבד, נראה שזה יהיה בקרוב. ביחסים בין מדינות אין זה מקובל להזכיר שמות של טגרידים כל זמן שלא מוגו ולא הוסכמו רשמית על-ידי שתי הממשלות.

3. בידיעות על הקמת הטגרידיות הגרמנית נמסר, שתהיה זאת טגרידות גדולה, ושדבש מיוחד יוטס בה על פעולות הסברה. האם יוטמו דגשים מיוחדים גם בעבודת טגרידותנו בבון?

תשובה

על עבודת הטגרידות הגרמנית יש ליאול את מטעלה בון. אשר לטגרידות שלנו, אני רוצה להזכיר את השוטת הלב לכך שהשיבות החסברה בגרמניה הודגמה במיוחד בדיון שערך על גרמניה לפני הדשים אחרים בכנסת.

4. מהי עמדתך, בויכוחים הרבים אצלנו על השאלה, האם קיימת גרמניה אחת?

תשובה

המיד הייתי בעמדה כי את יחסינו אל גרמניה נקבע לפי מעשיה בהוות. בקרב העם הגרמני היו ריש בוודאי אנשים טובים. בתקופת ליקוי המאורות בעט הגרמני הסתלטו טכוחות השאול האמלים והמיטו קלון עולם עליהן ושואת עולם עלינו ועל האנושות כולה. גם אז היו בוודאי בנים טובים בעט הגרמני כשם שגם כיום יש מן הטמם שרידים לנושאי העבר המחריד, אולם לא הם מאפיינים כיום את גרמניה. ענין אחי הוא שדורות יעברו וכאב השואה לא יימחה מלב העם היהודי.

1. The first part of the report deals with the general situation of the country, and the progress made during the year.

1.1

The first part of the report deals with the general situation of the country, and the progress made during the year.

2. The second part of the report deals with the economic situation of the country, and the progress made during the year.

1.2

The second part of the report deals with the economic situation of the country, and the progress made during the year.

1.3

The third part of the report deals with the social situation of the country, and the progress made during the year.

1.4

The fourth part of the report deals with the cultural situation of the country, and the progress made during the year.

1.5

The fifth part of the report deals with the international situation of the country, and the progress made during the year.

5. האם אתה סבור, שלאחרי מדיני על מעצמות המערב על מדינות ערב, יש לו סיכוי למנוע את החטייתן?

תשובה

מעצמות המערב חייבות לעשות כל מה שבידיהן כדי למנוע את החטייתן. אל תדרשו ממני להתנבא. אני רוצה לקוות שהשכל הישר יגבר על יצר התגברות.

6. האם מנדי ובסור עמנו למנוע את החטייתן, גם אם יזכרו שיש להשתמש בכוח לצורך זה?

תשובה

מביעה במיטינו כפניקה בטוחנו מיהשב, ונעשה את כל הדרוש כדי לסכל מזימה כזאת.

7. לפני כשנה וחצי, בספטמבר את שנת תשכ"ג, ציינת, בין השאר, כי "שנת תשכ"ג תירשט בשנת החקירה למסרה. ייתכן דווקא לחזות בשנה זו ראשית הבטחתם של תהליכים העשויים להביא בקרב הימים לשינויים ניכרים מפצב העולם ובמצבנו". היה זה בסימן התכנס על איסור חלקי של ניסויים גרעיניים ולפני רצח הנשיא קנדי מזה וחילופי האישים באמרת בריה"ם מזה. כיצד השפיעו המאורעות שהתחוללו בעולם מאז, על האופטימיות הזתירה לה נחת בדסוי בטחונך?

תשובה

בשארתי אופטימיסט זתיר. לא תמיד התקדמות היא בקו ישר. יש עליית וירידות. אפשר לקוות שגם בדרך של "זינואגים" אפשר להגיע למטרה.

8. במקומה האחרונה נראה היה, שהשבנו מספר היגים ביחסינו עם ארה"ב, אולם הופעלו עלינו גם להצית, וכסה מבקשותינו לא מלאו. כיצד אתה רואה את יחסינו עם ארה"ב

כיום?

תשובה

אני רואה את הנטייה לראות לחץ ככל חילוקי דעות, בזום משא ומתן אין צד אחד יוצא וכל משאלותיו בידו. יחסינו עם ארה"ב טובים כשהיו ויש הסכמה מלאה בינינו כרוך הגדול של העניינים.

9. האם אתה סבור, שהמאבק הכלמי מעוררו של יחסינו עם בריה"מ, הנמשך כמעט ללא שינוי

לטובה מזה שנים, נובע יק ורק מתאינטרסים של בריה"מ במדינות ערב - או כפי שהדבר מוצג לעתים - גם מ"גורמים החלויים בנו"?

תשובה

אינני סבור שיש מקום לניתוח מדמכי מצדי על הניציה המניפייס של מסמלה זרה. אמרתי לא פעם כי אנו חותרים לקראת שיטור היחסים עם בריה"מ. אני מוסיף לקוות כי בריה"מ תשכיל לגלוח הבנה לבעיותיהם החיוניות של העם היהודי ושל מדינת ישראל. מצדנו כוראי שאין מניעה לקידום היחסים ואנו מוסיפים להתור לכך.

10. האם בענין הקשרים עם סין, יש להשאיר כיום, לדעתך, את הכרוז בירי חסינים או

שיש ברעתנו לבסות לנקוט בצעדים כלשהם משלנו, כנסיון ליצור עמם קשר?

תשובה

כידוע אנו הכרזנו במסלול הקיימת כסין. לצערנו לא נענינו עד כה בנסיבותינו לכונן יחסים תקינים עם טעמיה זו. איני יכול אלא להביע אכזבה על כך ופורה רוח על כי אישים סיבויים רמי מעלה ראו לצאה בהכרזות עוינות לנו כנוסה שליטי ערב. אני מקווה כי עדיין לא נאמרה הטלה האחרונה בענין זה.

1. The first part of the document is a letter from the Secretary of the State to the Governor, dated January 1, 1900. It contains a report on the work of the State during the year 1899.

The second part of the document is a report on the work of the State during the year 1900. It contains a detailed account of the various departments of the State and the progress of their work during the year.

The third part of the document is a report on the work of the State during the year 1901. It contains a detailed account of the various departments of the State and the progress of their work during the year.

The fourth part of the document is a report on the work of the State during the year 1902. It contains a detailed account of the various departments of the State and the progress of their work during the year.

The fifth part of the document is a report on the work of the State during the year 1903. It contains a detailed account of the various departments of the State and the progress of their work during the year.

The sixth part of the document is a report on the work of the State during the year 1904. It contains a detailed account of the various departments of the State and the progress of their work during the year.

11. האם יש לך הכניחה לביקורים בנשאים בתו"ל במקומה הקרובה?

תשובה

במקומה הקרובה - לא.

12. האם אתה בין המגדלים באינדיבידואליזם, ואם כן - מהם העיקריים שבאחד?

תשובה

אמר פעם ברל כצנלסון כי ההסתדרות איננה בנין לבנים אלא בנין אדם. בנין לבנים קיים ועומד כבגיתו, בנין אדם מתחרט מתוכו מדי יום ביומו מתוך היענות להנאים ולצרכים החומשיים. אין ספק כי רעיונו של ברל נכון גם כיום. דומה פתחנות ההסתדרות עזר לדבר ונעה בכיוון הנכון. אין לי ספק שביצוע המערך יגביר את כוח המחישות של ההסתדרות.

13. כמו"ס על המערך, דובר עד כה בעיקר על הצדדים הרעיוניים והארגוניים. האם אתה

יכול לומר כבר כיום משהו, על הצורה בה אתה מתאר לעצמך את הלוקת התפקידים והנציגויות בתוך המערך?

תשובה

אשתם בתדרסנות זו כדי לומר בכל הבחירות, כי ער כה לא היה כל דיון בעניינים פרסונאליים ובחלוקת תפקידים. החברים בתוך המוסדות הנבחרים והנהגות המפלגות יטילו בכך כבוא הזמן.

14. קיבלה את המסמלה כמות שהיא. האם יש לך חכמיות לאחר הבחירות, להוסיף סודי מסמלה, או לשנות מבנה של סודיטל

תשובה

עוד חזון למועד.

15. האם התצעות להאריך כהונת הכנסת ל-5 שנים, ולהגדיל את מספר חברי הכנסת ל-150 ירדו מופית מעל הפרק?

תשובה

הצעות אלה אינן עוסדות כעת על הפרק.

16. תוך כמה שנים, נגיע, לדעתך, לחינוך היכוכי היבטל

תשובה

זאת תיא המבטת. הזמן הדרוש לביצועה תלם כדי סנגיע לחינוך על יסודי לכל וחיצט, ייקבע ע"י אשרויותינו במאמצים ובכוח האדם. אנו נוחנים לכך עדיפות ראסונת, מייד לאחר הכתחון. יצויין שכבר כיום נהנים יותר מ-30 אלף תלמידים סחינוך על יסו די חיצט, וזה יותר משליש תלמידי בתי הספר התוכוניים, ואלה הם דוקא תוקוקים לכך ביוחר, מלבד הנחנים פסטר למוד מודרב. אנו נמצאים בהוליק הגשטת החינוך העל-יסודי חיצט.

17. אנו שומעים על מצוקה כספית קשה של מוסדות החינוך הגבוה. הטכניון מקבל רק חלק קטן מחובותיו אליו. מה ניתן לעשות, כדי לחקן מצב זה?

תשובה

המצוקה הכספית של מוסדות החינוך הגבוה בארץ נובעת במידה רבה מפיתוח מזורז, ברור לנו כי אנו זקוקים לחגולת מספר הלוואות בבחי ספר גבוהים בעיקר בענפי שיש להם מטענה לגבי פיתוח מארץ. אולם לא הכסף יענה את הכל. זהו גם ענין של הכשרה צוות מורים הוקרים ועובדים. לכן אי אפשר למתור בקינות אלה בין לילה. הממשלה מקציבה כבר היום כ-50 מיליון לירות לשנה למוסדות החסכלה הגבוהה. ודאי שגם טכונט זה ינדל בטנים הבאות אבל אין ספק כי גם הציבור ייתבע להשקיע מאמציו יותר מכפי שהוא עושה כיום, דוגמה מדינות אחרות. ועדת שרים נתמנתה לברוק את בעיותיהם הכספיות של מוסדות החינוך הגבוה.

18. איך אמה מתאר לעצמן את צורת היחסים בין ישראל ליהודי הגולה בעמיד הרחוק, בגיה בעוד 50 שנה?

תשובה

כדי להשיב על שאלה כזאת דרושים כמה נתונים שאינם יכולים להיות לנו מה יהיו פני הגולה היהודית בעמיד הרחוק? כמה מבניה, ואילו מהם, יעלו לארץ? עד לסוף המאה, ואולי עוד לפני כן, המנה המדינה המיטה מיליון יהודים. אבל גם זה תלוי ביכולת העלייה וההלוואה, כריבוי הטבעי בארץ ובגולה, בחסונה הלאומי של הגולה, במחליכי התבוללות ונישואי מערובת. מי יכול להסתכל מבקר לטן ענה של המישים שנה! אפשר למעול בכיוון גיבושו של העם היהודי ולכן מכיוון המוסד החדש שהממשלה מקימה עתה יחד עם החנוכה הציונית.

באופן כללי אפשר לומר רק דבר אחד: העם היהודי הסכיל לטבור על אחרותו בכל התמוכות ההיסטוריות. קיומה של מדינה יהודית במרכז חיינו ותודעתו של העם

19. הטנה נשמעו דעות פסימיות - נוכח מצב היצוא - שהעסקאות הכלכליות עודנה רחוקה

מאיתנו, יותר משאנו סבורים. האם אתה שוחף לדעות אלה?

השובה

אין כאן שאלה של אופטימיות ופסימיות. הדבר תלוי במידה מכרעת בכל אחד מאתנו. לפי התערכה צפויות לנו עוד שנים אחדות של זריחה הן חד-צדדית. אם נדע לנצל שנים אלה, ובמקביל ליבוא התהן הזה נדע לחסוך, לצמצם את העליה בצריכת הפרט, נגביר את היעילות ופריון הייצור, נפנה השקעות לענפי יצוא ונבסס תעשיות יצוא-קצוד פאושטיים על רגלינו כאשר יצטמצם יבוא התהן. כרגע זה אנו מרשים לעצמנו גידול צריכה בקצב שאין מושלו בעולם, בלי שנוכל להתמאר בגידול ראוי בתפוקה ובפריון. והדברים אינם אמורים רק כפועל בחרושה, אלא בכל אחד מאתנו. האומנם סבור שעם זכט ונבון כשלנו יכיר במצבו רק בלחץ ספבריים? אסור סיבוא לידו כך וסוחר לי להיות אופטימי לגבי נכונותו של הציבור לעשות את הדרוש.

20. טוב מרצו אצלנו בימות, ומוטמקים איומים בשביות. האם אתה סבור בהנהגת

בוררה חובת?

השובה

טוב שהשאלה הזאת נשאלה אחרי השאלה הקודמת. כאשר לירומי המדינה והציבור שכחט אין מעביד המנצל בעצמו, יש צורך בהסדר חוקתי זה או אחר. הייתי רוצה להנחיל הכרה זו לכל חברי במפלגתי ובמפלגות פועלים אחרות, שייעשה הדבר על דעתם. הטנה והאחרונה הופיחה שאין לקיים עוד את מצב הזמנים הקיים, של שביות נגד הציבור. השביות אצלנו טאפייכות את הגל האחרון לא באו מתוך מצוקה אלא מתוך הרגשת רוחות, מתוך רצון לקחת יותר בלי לחת יותר. דבר זה חסור במיוחד כשהוא מובע בארותיים החיוניים ביותר.

21. האם אתם סבור, שעם הרווייה ברבים מענבי החקלאות, ניתן לרכז על סיוס עידן
ההתיישבות החקלאית וכי כעתיר לא יהיה עוד מקום להקמת ישובים חקלאיים חרשים
בקנה מידה גדול?

תשובה

מכחינה היסטורית היתה זהות בין שיבת הארץ לעבודת האדמה לבין שיבת העם
לסולדתו. מקומה המרכזי של החקלאות בבניין האדם והאדמה עומד בעינינו.
הספך הפיתוח החקלאי הוא יהיה מותנה גם להבא במינבלות הפיסיות כגון כמות
המים, ובכוסר הקליטה של השוק בארץ ובחו"ל. לגבי המנבלות הפיסיות אני
חרור הקנה שהתקפה מי היט הביא עמה ברבות הימים שתרון למצוקת המים ותמתח
תקומה חרשה בחקלאות שלנו. אטר לצרכי השוק יש לצפות לדרישה מוגברת עקב
גידול האוכלוסיה. עלינו לבלוח כל אמצעי כל אפשרות והספך ההתיישבות
חקלאית, ודרווקא עתה אנו עומדים בעיצומם של מפעלים חשובים בשטח זה.

במאמר בסוסיית ישראל והתפוצות שפרטמת לפני חודשים מספר, דברת על ישראל כעל מרכז החייב להקריין יצירה רוחנית יהודית על העם היהודי כולו. ציינת גם ש"הדור (בגולה) שאליו אנו פונים, הדור השני לטמיעה המחפש לו הוכן יהודי חדש, הוא בעל תביעות הרבותיות רבות, ואי-אפשר להתייחס אל בניו כאל קרובים עניים ברוח".

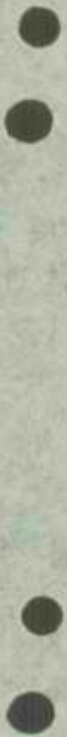
יש החוששים שרמחה, היקפה, מקוריותה ובעיקר מידת יהודיותה של יצירתנו הרוחנית בארץ, לא זו בלבד שהם מגבילים את משקלה במקור - קרינה ליהודי הגולה, אלא אף אינם מבטיחים את זהותם וייחודם היהודיים של הדורות הבאים בארץ, מה דעתך בשאלה זו?

תשובה

אם כוונת השאלה היא להצביע על הסעון סיפוח - אדרבא ואדרבא, אבל שלילה כוללת כזאת של ה"יש" הרוחני בארץ איננה מוצדקת אפילו ביחס ל"יצירה רוחנית", במובן המצומצם. כשאני מוקר את מדף ספריי, על כל ספרי המקורות והעזר במדעי היהדות שבהם, ואף ספרים בנושאים אחרים, ואפילו אלה שהופיעו בשנים האחרונות בלבד, אין לפני תמונה של דלות ברמה ובהיקף וספריתי איננה מן העשדות. על אחת כמה וכמה שאין הטענה, המשתמעת מן השאלה, מוצדקת אם אנו מרחיבים את היקפה. שהרי יש משמעות רוחנית יהודית עמוקה גם ליצירתנו בכל שאר השטחים. עצם הקמת המדינה על כל גילויי כוחה ויצירתה, הקמת צבא ישראל וחידוש כוחו וגבורתו, כוח החידוש החברתי שלנו, צורות חיי חברה וייצור קבוצי, יצירה משקית בורכים חדשות, יצירת אדמה יש מאין ממש, גילוי מים והעברתם ממקום למקום בארץ צרובה שמש שבארזיה - בורותיה היו מקור ריב וגאווה גם יחד מימי אברהם אבינו ועד היום, שילמה היעור המכסה מערומי הרינו החשופים, השגי חינוך מן הגן ועד לאוניברסיטה - כלים מפוארים להוראה וליצירה תרבותית, מהן דמות חדשה לעם היהודי, חשיפת תמונות העבר בהרסים, באבנים ובמגילות חידוש הברית עם העבר הזה בגילוי המוחשיים, מימות דוד המלך ומימות בר-כוכבא, כושר המעשה והעוצמה המשקית שבהחזרת העם לעיבוד אדמתו ולטיפוח התרבות, יצירת חברה חופשית ודמוקרטית יש מאין כלי יכולת להישען על מסורה שילטון רצופה, מפעל אדירים של מיזוג גלויות ליצירה לאומית משולבת וזו כנכונות לכוא לעזרה עמים מתפתחים בעוד אנו עצמנו בראשית צעדינו - כל אלה כלום אינם מצטרפים אף הם לחשבון יצירה רוחנית שיש בה

כדי להקריין עם העם היהודי? אין לי ספק שסופם של כל אלה לבוא לידי ביטוי גם ביצירה רוחנית במשמעותו המצומצמת של המושג - בספר, בנגינה, באופנות הפלאסטיות. סוף-סוף עברו יוחר מחמישים אר שנה בין מלחמת נאפוליון ברוסיה בשנת 1812 לבין כתיבת "מלחמה ושלום" של טולסטוי ועוד כחמש-עשרה שנה נדרשו כדי שתבוא מלחמה זו לידי ביטוי ביצירתו המוסיקלית של צ'ייקובסקי. אולי מוחר גם לנו לבקש קצת שהות.

The first of these is the fact that the
 Government has not yet decided whether
 it will accept the offer of the
 Government of the United States to
 purchase the surplus stocks of
 the Government. It is expected that
 the Government will accept the offer
 if it is found to be in the
 interest of the Government.

23. האם אין מקום במציאות הממלכתית של היום, להעביר את הפקודי הקק"ל

והלק מתפקידי הסוכנות ליידים ממסלתיים?

השוב

איני רואה צורך לכך לא מבחינה מעשית ולא מבחינה רחבה יותר. מבחינה מעשית - חשוב מכל שהדברים ייעשו, ולא מה השלט החלוי על העשייה. מבחינה רחבה יותר - הסוכנות היהודית על כל מוסדותיה היא ביטוי לשותפותו של העם היהודי כולו בבניין המולדת. מה טעם לרוקן ביטוי זה מחוכן מפטי בשם "היעילות" המינהלית בלבד? יתר על כן - איני בטוח כל עיקר שהיעילות עצמה תצא נשכרת. מי יבטא ביטוי מינהלי ומספרי את המקום שכלי ביצוע שונים הפסו בחודעתו של העם? אלמלי דמסחפינא, הייתי משתפט בביטוי "הילה של קדושה" כשאני נזכר, לסל, כיצד הפסה הקופסה הכחולה של הקק"ל את מקומה של קופסה ר' שאיר בעל הנס בחודעת העממית. הכלים האירגוניים צמחו צמיחה אורגנית מקרב העם ופי יכול להתנבא מה היכולת הגנוזה שעוד יש בכוחם להגיע אליה. הינה, לדוגמה, נזדמן לי לא מכבר לראות פעולה מינוכית ולימודית ענפה הנעשית בידי הקרן הקיימת (דווקא!) באנגליה. ואין זה הדבר היחיד. מלבד זאת אין לזלזל כנפייבים שנוצרו על ידי מוסדות לאומיים לפעילות ציבורית יהודית ענפה בהתנדבות, פעילות שאין לגבשה סביב פעולותיו של גוף מינהלי-ממשלתי. ולבסוף יש גם בעיות אירגוניות ומשפטיות שרק גוף בלתי-ממשלתי יכול לפתור אותן. לסיכום - לא, העברה לידי המדינה אינה חזוה הכל.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
540 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637

NOTICE

THIS NOTICE IS TO ADVISE YOU THAT THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY HAS RECEIVED A DONATION OF BOOKS FROM THE ESTATE OF JAMES EARL RAY. THE BOOKS ARE BEING MADE AVAILABLE TO YOU THROUGH THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY. IF YOU ARE INTERESTED IN VIEWING OR BORROWING ANY OF THESE BOOKS, PLEASE CONTACT THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY AT 540 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637. THE BOOKS ARE BEING MADE AVAILABLE TO YOU THROUGH THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY. IF YOU ARE INTERESTED IN VIEWING OR BORROWING ANY OF THESE BOOKS, PLEASE CONTACT THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY AT 540 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637.

24. מתן המטרות שהיית רוצה להשיג יוהו מכל בעתיד?

תשובה

בסחוף, שלום, עליה, עליה, מיזוג גלויות ופיתוח - ואידך פירוטא
הוא, זיל גמור. וכצימצמו - הגברת כל העשייה החיובית שזכינו לה.

25. אחת משהתך הרבה מאד במו"מ ולעתים המו"מ קשה. מהו ה"פסנט" לפי
נסיינך, להשגים במו"מ?

תשובה

לדעה את המטרה ולדבוק בה, להימנע מנוקשות בריכים המוליכנה אליה,
ולתוסיף לזה מידה גדושה של סבלנות, רוח טובה וסבר פניה. ובעיקר -
לא לסמוך על "פסנטים" אלא לגלות ערות למצבים המשתנים.

